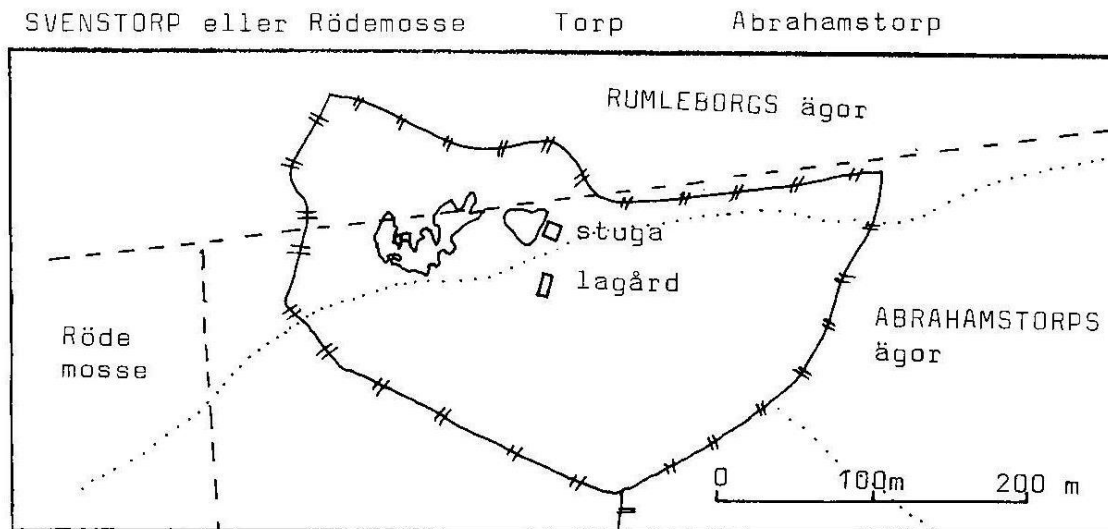

SVENSTORP Torp under Abrahamstorp, FoF

71

Upptaget omkring 1798 av Sven Nilsson i Abrahamstorp, i nordvästra hörnet av gårdens skog ner mot Rödemosse. På ekonomiska kartan 45 mm väster Abrahamstorp. Efter den förste brukaren kallades torpet Svenstorp, men den benämningen används aldrig bland folk i trakten och är i det närmaste okänd. Det gamla namnet på mossen - Rödemosse - blev det vanliga namnet på torpet. Det synes vara ett av de absolut sämsta, stenigaste och mest illa belägna torp man kan hitta i Nydala. Från torpet ledde en oländig stig upp för backarna mot Abrahamstorp i öster och över mossen mot Skärsjö kvarn i väster. Ingen körväg fanns till torpet.

Vid skiftet 1844 utgjorde åkerarealen 11 kappland åker (1700 kvadratmeter), betet var 1 tunnland 31 kappland och ängen 6 tunnland. På torpet säges man ha haft en ko. Åkermarken är så stenig, att den inte kunnat brukas på annat sätt än med hackbruk.

Sven Nilsson, född 27/9 1770 i Leda i Fryele sn och död 25/4 1828 på Svenstorp. Gift 1794 med

Stina Andersdotter, född 16/2 1769 i Hättebo och död 27/5 1830 på Svenstorp

Anna Katarina, född 5/5 1794 i Abrahamstorp

Magnus 20/11 1795 "

Brita Lisa 9/5 1797 "

Lena Kajsa 5/5 1801 på Svenstorp

Stina Beata 5/1 1805 "

Greta Lisa 7/11 1807 "

Sara Märta 12/10 1811 " Död 28/3 1812

Sven upptog torpet och flyttade hit omkring 1798 efter att förut ha varit hemmansbrukare i Abrahamstorp 7 år. "Haft god hälsa." 1813 och 1814 fick familjen fattigvård med 32 sk. Enligt den muntliga traditionen skötte sig Sven illa under Ohs. "Han var och körde på Bohult och piskade oxarna hårt. Då for 'Moster Malin på Ohs' förbi och fick se det. Det var en mycket elak kvinna. Hon sa hon skulle flytta ner honom dit, där varken sol eller måne lyst. Och det var Rödemosse."

Enligt en annan tradition uppsades Sven från Ohs, men han skulle ha någonstans att bo. Brukspatron anvisade den säms- ta plats han kunde hitta, och det var Rödemosse. "Vill du bo där och bygga, så får du", sa brukspatron, och så blev det.

Magnus Johansson, född 29/4 1801 i Hagshults sn
 Gift 28/12 1828 med
 Kajsa Lisa Mattisdotter, född 6/1 1801 på Bäckaryd

Bosatte sig här vid giftermålet 1828 efter att tidigare ha tjänat i Fägerhult. 1830 till Stora Hunnavik.

Änkan efter Isak Johansson Brosten i Abrahamstorp
 Stina Petersdotter, född 26/10 1791 i Brunnstorp
 barnen - se under Abrahamstorp

1830 från Abrahamstorp. 1832 till Dala backstuga och 1834 till Fryele sn. Isak dog - som sagts under Abrahamstorp - i kallbrand, och änkan med 6 små barn inhystes här några år.

Sune Nilsson, född 10/7 1780 i Kävsjö sn och död 23/1 1835 på Svenstorp. Gift 4/12 1806 med
 Maja Johansdotter, född 23/4 1776 i Lilla Hunnavik och död 12/7 1862 i Skärvälla
 Johanna född 5/2 1819 i Lilla Hunnavik
 Anna Lena 14/12 1842 på Svenstorp
 Johannes 7/11 1821 i Lilla Hunnavik

Sune kom 1832 från Lilla Hunnavik, där han varit hemmansbrukare sedan giftermålet 1806. Han mistade en häst 1834, var i nöd och fick tillstånd att tigga. Dottern Johanna var stum och svagsint och mindre vetande och överfördes till Vadstena 1844. Hennes dotter Anna Lena fick underhåll av brukspatron Aschan på Ohs och flyttade 1855 till Ohs.

1834 fick familjen fattigvård med 1 Rd 24 sk, 1835 hel stat. Maja var 1836 alldeles utfattig och sjuklig. "Har av torpet knappt ett kofoder." Fick 1843 lintyg för 16 sk, kjortel och tröja för 3 Rd 16 sk, skjuts till Jönköping för 2 Rd samt ett par skor för 1 Rd.

Maja överfördes till de "på socknen skrivne" och flyttade 1857 till sin dotter Sara Stina på Långö utjord. Följde 1858 med hennes familj, när den flyttade till Skärvälla. Där avled Maja. Efter Majas avflyttning från Svenstorp lades torpet ut till bete, och husen revs. Sunes och Majas svårigheter berodde på sjukdom, som de inte kunde råda över. Familjens försörjning är tidstypisk. Man finner dock, att de fick den absolut nödigaste hjälpen av socknen.

I Nydala socken finns fortfarande många ättlingar till Sune och Maja. Redan Sunes och Majas barn började klättringen upp på den "sociala stegen" och blev arrendatorer eller ägare av helt vanliga bondgårdar i socknen.

Röde mosse under Abrahamstorp

Röde mosse var ett ytterst fattigt torp under Abrahamstorp. Det hette från början Svenstorp (efter första brukaren) och brukades under Lilla Hunnavik men ändrades sedan i kyrkoboken och skrevs under Abrahamstorp. Torpet fick namnet Röde mosse som det också skrevs i kyrkoböckerna. Det var det stenigaste och sämst belägna torpet i socknen. Någon körväg fanns inte till torpet, bara gångstig till Abrahamstorp och över mossen till Skärsjö i Fryele socken.

Första brukare:

Sven Nilsson, född 1770-09-27 i Leda, Fryele socken

Hustru Stina Andersdotter, född 1769-02-16 i Hättebo

Barn: Anna Katarina, född 1794-05-05 i Abrahamstorp

Magnus, född 1795-11-20 i Abrahamstorp

Britta Lisa, född 1797-05-09 i Abrahamstorp

Lena Kajsa, född 1801-05-05 i Svenstorp

Stina Beata, född 1805-01-05 i Svenstorp

Greta Lisa, född 1807-11-07 i Svenstorp

Sara Märta, född 1811-10-12 i Svenstorp, död 1812-03-28

Sven flyttade från Abrahamstorp till Svenstorp eller Röde mosse som det kallades 1798. Han hade brukat i Abrahamstorp i 7 år. Enligt muntliga berättelser skötte sig Sven Nilsson illa under tiden han arrenderade Abrahamstorp som hörde till Ohs. Han blev därför anvisad till Röde mosse där han fick bygga torpet på den sämsta mark som fanns i Nydala socken. Sven och Stina bodde där livet ut. Barnen flyttade till andra socknar. Sven avled 1828-04-25 och Stina 1830-05-27.

Nästa brukare:

Magnus Johansson, född 1801-04-29 i Hagshults socken

Hustru Kajsa Lisa Mattisdotter, född 1801-01-06 i Bäckaryd

Kajsa Lisa var dotter till torparen på Rosendal, Nydala, Mattis Bengtsson och hustrun Katarna Månsdotter. Paret bosatte sig i Röde mosse vid giftemålet 1828. Bodde där 2 år och flyttade 1830 till Stora Hunnavik. 1832 flyttade de vidare till **Staplehult**, Fryele socken.

Nästa brukare (men kallades inhyses):

Stina Petersdotter, född 1791-10-26 i Brunnstorp eller i Släthult, Hjälmseryds socken?

Stina var änka efter Isak Johansson Brosten i Abrahamstorp.

Barn: Maja, född 1815-08-03 i Abrahamstorp
 Johanna, född 1820-01-31 i Abrahamstorp
 Sara Stina, född 1822-10-24 i Abrahamstorp
 Kajsa, född 1825-04-22 i Abrahamstorp
 Inga, född 1828-02-13 i Abrahamstorp

Maken avled i Abrahamstorp 1828 av kallbrand och 1830 fick änkan och barnen (fem flickor mellan 15 och 2 år) flytta till Röde mosse och bo där inhyses. **Men Stina måste ha varit brukare av torpet eftersom ingen annan brukare bodde dessa två år på torpet (min anm).** Stina fick 1832 flytta vidare med barnen till Dala backstuga och sedan vidare till Fryele socken.

Nästa brukare:

Sune Nilsson, född 1780-07-10 i Kävsjö socken

Hustru Maja Johansdotter, född 1776-04-23 i Lilla Hunnavik

Barn: Johanna, född 1817-02-05 i Lilla Hunnavik
 Johannes, född 1821-11-07 i Lilla Hunnavik

Familjen kom 1832 från Lilla Hunnavik, då de kommit på obestånd. Paret hade haft 8 barn, Nils, Sara Stina, Lena Kajsa, Anders Johan, Johannes, Stina, Johanna och Johannes, men två dog redan som spädbarn. De fyra äldsta barnen hade flyttat ut när familjen tvingades lämna Lilla Hunnavik. De två nästföljande barnen dog som spädbarn. De två yngsta barnen, Johanna och Johannes, följde med till Röde mosse. Dottern Johanna var sjuklig. Sune var så fattig att han fick tillstånd att tigga. Han avled 1835-01-23. Änkan och barnen bodde kvar till 1843.

Sonen Johannes flyttade 1840 till torpet Rosenlund där han blev dräng hos Nils Peter Nikolausson. 1844 flyttade Johannes vidare till Haboarp och sedan flyttade han runt i stort sett varje år till olika bönder i Nydala socken tills han blev dräng på herrgården i Nydala. 1859 gifte han sig med änkan Anna Lisa Andersdotter från Långö. De flyttade till Hjärpabo. Anna Lisa hade tre barn med sig dit. Johannes och Anna Lisa fick tvillingar, Emma Lovisa och Carl Johan, 1860 och när de blev vuxna bodde Carl Johan kvar. Han gifte sig och byggde nytt hus på Järpabo. Tvillingsystemen, Emma Lovisa, gifte sig i Vrigstad med en änkeman. De fick 5 barn och två dagar före det 6:e barnets nedkomst avled maken.

Dottern Johanna Sunesdotter, var stum, svagsint och mindre vetande, enligt kyrkoboken. Johanna födde en dotter:

- Anna Lena, född 1842-12-14 i Röde mosse (Svenstorp)

Johanna fördes till Vadstena dårhus 1843 och dottern Anna Lena, som först bodde kvar hos sin mormor, fick underhållsbidrag av brukspatron Aschan i Ohs. De skrevs 1843 på socknen.

Anna Lena flyttades till en fostermor, Maja Greta Dahlberg, som bodde i en backstuga under torpet Pehrstorp vid Stora Bohult, Gällaryds socken 1856. 1863 avled fostermodern. Anna Lena blev 1866 fosterdotter hos Cathrina Broms i Ohs. Anna Lena kom att få den senare fostermoderns efternamn, Broms. Som vuxen blev Anna Lena pigga hos rättaren i Ohs men bodde inhyses hela livet. Hon avled i Gällaryds fattigstuga 1921-07-09, utfattig och sjuklig.

Maja Johansdotter flyttade till sina barn, först till Långö och sedan till dottern i Skärvälla där hon avled 1862.

Efter Maja Johansdotters avflyttning stod torpet Röde mosse tomt och revs därför. Den lilla åkertegen användes något år till betesmark. Torpet är nu igenväxt. Bara stenrösen påminner idag om arbetet man lagt ner på torpet.

Röde mosse som torp är borta. Spismursresten tros ligga till höger i bilden.

Foto: Doris Fransson

/Sammanställt ur samt kyrkoböcker samt Henry Renshults böcker Folk & Fornt

av Doris Fransson/